

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/33

Karar Sayısı : 2012/174

Karar Günü : 8.11.2012

R.G. Tarih-Sayı: 21.09.2013-28772

İPTAL DAVASINI AÇANLAR : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 17.1.2012 günlü, 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

1- 1. maddesiyle değiştirilen, 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin;

a- İkinci fıkrasında yer alan "*25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak*" ibaresinin,

b- Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve*" ibaresinin,

c- Dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "*1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve*" ibaresinin,

2- 7. maddesiyle, 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 64. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendinin,

3- 9. maddesiyle değiştirilen 5510 sayılı Kanun'un 68. maddesinin ikinci fıkrasının,

4- 10. maddesiyle 5510 sayılı Kanun'un 70. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlelerin,

Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 10., 56., 60., 87., 123. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralları

17.1.2012 günlü, 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un dava konusu kuralları da içeren maddeleri şöyledir:

'MADDE 1- 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 89 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'MADDE 89- Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir.

Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmeti bulunanlardan mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ise; bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen çalışmalarının, **25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak** sona ermiş olması şartıyla emekli ikramiyesi ödenir.

İkinci fıkra uyarınca ödenecek emekli ikramiyesi, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına giren görevlerde geçen her tam fiili hizmet yılı ile sınırlı olarak **bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak** ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

Yukarıdaki fıkralara göre verilecek emekli ikramiyesinin hesabında 30 fiili hizmet yılından fazla süreler ile mülga 2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara ödenecek emeklilik ikramiyesinin hesabında bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen ve **1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve her ne suretle olursa olsun evvelce iş sonu tazminatı veya bu mahiyette olmakla birlikte başka bir adla tazminat ödenen süreleri ile kıdem tazminatı ya da emekli ikramiyesi ödenmiş olan süreleri dikkate alınmaz. Ancak, mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri uygulanmış olmakla birlikte, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmetleri arasında başka bir sigortalılık hali kapsamında çalışması bulunmayanların emekli ikramiyesine esas fiili hizmet sürelerinin hesabında, 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesindeki şartlar aranmaz.**

Emekli ikramiyesinin hesabına esas hizmet süresinin tespitinde dikkate alınmak üzere, emeklilik veya malullük aylığı bağlanması dışında herhangi bir sebeple görevleri sona erenler için, görevin sona erme sebebinin bu durumu kanıtlayan belgelerle birlikte yazılı olarak kuruma bildirilmesi ve bunların özlük dosyasında saklanması zorunludur. Bu zorunluluğa uymayanlar ikinci fıkra hükümlerinden yararlandırılmazlar.

İştirakçilerden, kanunlarla belirlenen bekleme süreleri sonunda kadrosuzluk veya yaş haddi sebebiyle emekliye sevk edilenler ve vazife malullüğü hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlananlar ile ölüm sebebiyle haklarında emeklilik işlemi uygulananlara; bu Kanuna göre aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde emekli ikramiyesinin hesaplanmasına esas alınan katsayılarda meydana gelecek artış nedeniyle oluşacak ikramiye farkları ile ilk mali yılın birinci ayında katsayılar dışındaki diğer unsurlarda meydana gelecek

artışa, bu tarihte yürürlükte olan katsayılar uygulanmak suretiyle bulunacak ikramiye farkları, emekli ikramiyesi ile ilgili hükümlere göre ayrıca ödenir. Ancak, aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde katsayılarda artış yapılmadığı takdirde, müteakiben katsayılarda altı ay içinde yapılacak ilk artıştan doğan ikramiye farkları da bunlara ayrıca ödenir.

Emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanmadan veyahut toptan ödeme yapılmadan ölen iştirakçiler için yukarıdaki esaslara göre hesaplanacak ikramiyenin tamamı, aylığa veya toptan ödemeye hak kazanan dul ve yetimlere, bu Kanunun mülga 68 inci maddesinde gösterilen hisseleriyle orantılı olarak ödenir.

Emekli ikramiyesini aldıktan sonra yeniden iştirakçi durumuna girenlerin tekrar emekliye ayrılmasında, sadece sonradan geçen hizmetlerine karşılık yukarıdaki esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir. Şu kadar ki, evvelce verilmiş olan ikramiye ile sonradan geçen hizmetler için ayrıca tahakkuk ettirilecek ikramiyenin hesabına esas alınan fiili hizmet süreleri toplamı, 30 yıldan fazla olamaz ve evvelce 30 hizmet yılı için emekli ikramiyesi ödenmiş olanlara hiçbir şekilde ikramiye farkı ödenmez.

Bu Kanunun mülga 88 inci maddesi kapsamına girenlerin emekli ikramiyeleri hakkında da yukarıdaki hükümlere göre işlem yapılır.

Sosyal Güvenlik Kurumunca tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölenler ile ölüm tarihinde aylığa müstahak dul ve yetim bırakmadan ölen iştirakçilerin ikramiyeleri, kanuni mirasçılara ödenir.

Bu madde gereğince Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenen emekli ikramiyeleri, düzenlenecek fatura üzerine Sayıştay ve Danıştay başkanları için kendi kurumları, diğerleri için emekliye sevk onayını veren kurum tarafından karşılanır. Özelleştirilen, faaliyeti durdurulan, kapatılan veya tasfiye edilen kamu idareleri tarafından karşılanması gereken emekli ikramiyesi tutarları ise, emekliye sevk onayı aranmaksızın ve faturası karşılığında Hazine tarafından karşılanır. Bu fıkraya göre Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemelerin, fatura düzenlenmesini müteakip iki ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılması zorunludur.

Ölenlerin hak sahiplerine ödenecek emekli ikramiyesinin tahsili hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.'

MADDE 7- 5510 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (d) bendi eklenmiştir.

'd) 63 üncü maddeye göre yöntem, tür, miktar ve kullanım sürelerinin belirlenmesi sonucunda Kurumca finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin kapsamı dışında bırakılan sağlık hizmetleri.'

MADDE 9- 5510 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'Katılım payı, birinci fıkranın (a) bendindeki sağlık hizmetleri için 2 Türk Lirası olarak uygulanır. Katılım payı, (b) ve (c) bentlerindeki sağlık hizmetleri için gereksiz kullanımı azaltma, sağlık hizmetlerinin niteliği itibarıyla hayati öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı ve benzeri ölçütler dikkate

alınarak % 10 ilâ % 20 oranları arasında olmak üzere Kurumca belirlenir. Ayrıca Kurum, birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen sağlık hizmetlerinde, aile hekimlerince yazılan reçeteler dâhil olmak üzere reçetede yer alan üç kaleme/üç kutuya kadar ilaç/ilaçlar için 3 Türk Lirası, ilave her bir kalem/kutu ilaç için 1 Türk Lirası olmak üzere katılım payı uygulamaya yetkilidir. Katılım payına ilişkin kutu hesabında enjekteable formlar, serum ve beslenme ürünleri ile Kurum tarafından belirlenecek ilaçlar dikkate alınmaz. Kurum, birinci fıkranın (a) bendi gereği belirlediği katılım payını; birinci basamak sağlık hizmeti sunucularında yapılan muayenelerde almamaya ya da daha düşük tutarlarda belirlemeye veya tekrar birinci fıkranın (a) bendi için belirlenen tutara getirmeye, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmet sunucularında yapılan muayenelerde ise müracaat edilen sağlık hizmeti sunucusunun yer aldığı basamak, sağlık hizmeti sunucusunun resmi ve özel sağlık hizmeti sunucusu niteliğinde olup olmaması, önceki basamaklardan sevkli olarak başvurulup başvurulmadığı gibi hususları göz önünde bulundurarak on katına kadar artırmaya ve sağlık hizmeti sunucuları için farklı belirlemeye yetkilidir. Birinci fıkranın (d) bendinde belirtilen sağlık hizmetleri bedelinin % 1'ine kadar katılım payı alınabilir. % 1'ine kadar tespit edilen katılım payını almamaya, yarısına kadar indirmeye Kurum yetkilidir. Kurum, bu fıkrafta belirtilen 1 Türk Lirası, 2 Türk Lirası ve 3 Türk Lirasını, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranına kadar her yıl artırmaya yetkilidir.'

MADDE 10- 5510 sayılı Kanunun 70 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

'60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (3) ve (9) numaralı alt bentlerinde sayılanların, Kurumla sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşulları ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 10., 56., 60., 87., 123. ve 153. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

11.4.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Salim KÜÇÜK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten ve Anayasa'nın 149. maddesinin altıncı fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince konu hakkında bilgi alınması için çağrılan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk ÇELİK, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı Fatih ACAR, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürü Cevdet CEYLAN, Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürü Namık KAYA, Sosyal Güvenlik Kurumu 1. Hukuk Müşaviri Mahmut ÖZBAY, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 1. Hukuk Müşaviri Vekili Yaşar GÜÇLÜ, Kamu Görevlileri Emeklilik İşlemleri Daire Başkanı İsmail ERTÜZÜN, Politika Geliştirme Daire Başkanı Halil AKÇE ile Sosyal Güvenlik Kurumu Hukuk Müşaviri Işıl GÜRER'in 7.11.2012 gününde yaptıkları sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun'un 1. Maddesiyle Değiştirilen, 5434 sayılı Kanunu'nun 89. Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan "25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak" İbaresini ile Dördüncü Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve" İbaresinin İncelenmesi

1- Kuralların Anlam ve Kapsamı

24.5.1983 günlü, mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun'un 8. maddesiyle, farklı sosyal güvenlik kuruluşları kapsamında çalışması bulunanlara, hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlanması imkânı sağlanmıştır.

Aynı Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrası gereğince, son defa Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve kendilerine 8. madde uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara, Emekli Sandığına tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim/kesenek ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı üzerinden 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenmesi öngörülmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 5.2.2009 günlü, E.2005/40, K.2009/17 sayılı kararıyla, 2829 sayılı Kanun'da benimsenen sistemle, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emekli olanlardan, son defa bağlı olunan sosyal güvenlik kurumuna göre ayırım yapılarak Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılmayanlara, 5434 sayılı Kanun'a tabi çalışma süreleri için emekli ikramiyesi ödenmemesi Anayasa'ya aykırı görülmüş ve buna olanak tanıyan 'son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve' ibaresi iptal edilmiştir.

Kanun koyucunun, Anayasa Mahkemesi kararıyla oluşan hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla, 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinde yaptığı düzenleme de Mahkemenin, 12.5.2011 günlü, E.2010/81, K.2011/78 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Mahkeme, iptal edilen kural ile bakmakta olduğu davada iptali istenen kuralın kapsam ve içerik yönünden aynı nitelikte olduğu sonucuna ulaşarak, anılan maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan 'Son defa bu

Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve" bölümünü iptal etmiştir.

Dava konusu kuralların Anayasa Mahkemesinin sözü edilen iptal kararlarıyla oluşan hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasının iptali istenen bölümüyle, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara, son defa bağlı olunan sosyal güvenlik kurumuna göre ayırım yapılmaksızın kamuda (8.6.1949 tarih ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve/veya 31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 4. maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanun'a tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda) geçen çalışmalarına karşılık emekli ikramiyesi ödenebilmesi öngörülmüştür.

Buna göre, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlardan, kamuda geçen görevinden;

- Evlendiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde isteği ile ayrılan kadın,
- Muvazzaf askerlik görevi nedeniyle isteği ile ayrılan erkek,
- 8.9.1999 tarihinden önce çalışmaya başlayıp, bu tarihten sonra 15 yıl sigortalılık süresine ve 3600 prim ödeme gün sayısına sahipken ayrılan,
- 8.9.1999 tarihinden sonra çalışmaya başlayıp 25 yıl sigortalılık süresi ve 4500 prim ödeme gün sayısına sahipken veya sadece 7000 prim ödeme gün sayısına sahipken ayrılan,
- Emekli, malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanarak ya da toptan ödeme yapılarak ayrılan,

sigortalılara emekli ikramiyesi ödenebilmesi mümkün hâle gelmiştir.

Ancak, sözü edilen kişilere, kamuda geçen çalışmalarına karşılık emekli ikramiyesi ödenebilmesi, bu kapsamdaki çalışmalarının 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartına bağlanmıştır.

Anılan maddenin dördüncü fıkrasının dava konusu edilen bölümüyle de ikinci fıkra hükmüne bağlı olarak, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ödenecek emekli ikramiyesinin hesabında, kamuda geçen çalışma sürelerinden, 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren kısmının dikkate alınmaması öngörülmektedir.

2- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Dava dilekçesinde, hizmet akdiyle çalışanlar ile kamuda ilgili personel kanunlarına göre çalışanlar arasında; hak, ödev, sorumluluk ve yasaklar ile görevden çekilme ve göreve son vermede farklılık bulunduğu için, kamuda ilgili personel kanunlarına göre çalışanlara emekli ikramiyesi ödenme koşullarının, hizmet akdiyle çalışanlara kıdem tazminatı ödenme esaslarına

bağlanmasının, emekli ikramiyesi ödenmesini imkânsız hâle getirdiği, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilen sigortalılardan, 8.9.1999 tarihinden önce kamuda çalışmaya başlayıp da bu tarihten sonra 15 yıl sigortalılık süresine ve 3600 prim ödeme gün sayısına sahipken ayrılanlara emekli ikramiyesi ödenirken, aynı kapsamda ve aynı koşullarda 15 yıldan daha az çalışma süresine sahipken ayrılanlara emekli ikramiyesi ödenmemesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu, ayrıca 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesindeki *'Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve'* ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 12.5.2011 günlü, E.2010/81, K.2011/78 sayılı kararıyla iptal edilen hükümle aynı nitelikte olduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10., 87. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Bu maddede nitelikleri belirtilen sosyal hukuk devleti, insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirmek ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen ve sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetten devlettir. Çağdaş devlet anlayışı sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Dava konusu kuralla, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek Emekli Sandığı dışındaki sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara, kamuda geçen çalışmaları için emekli ikramiyesi ödenmesine imkân sağlanmıştır. Ancak, bu kapsamdakilere kamuda geçen çalışmaları için emekli ikramiyesi ödenebilmesi için hizmet akdiyle çalışanlar için öngörülen kıdem tazminatına hak kazanma koşullarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Böylece, hizmet akdiyle çalışanlar için öngörülen kıdem tazminatı ödenme koşulları, kural kapsamındaki kişilerin kamuda geçen çalışmaları için emekli ikramiyesi ödenmesi bakımından geçerli kılınmıştır.

Farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek Emekli Sandığı dışındaki sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlar için kamuda geçen görevlerinden; evlendiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde isteği ile ayrılan kadın sigortalılara, muvazzaf askerlik görevi nedeniyle isteği ile ayrılan erkek sigortalılara, 8.9.1999 tarihinden önce çalışmaya başlayıp, bu tarihten sonra 15 yıl sigortalılık süresine ve 3600 prim ödeme gün sayısına sahipken ayrılan sigortalılara, 8.9.1999 tarihinden sonra

çalışmaya başlayıp 25 yıl sigortalılık süresi ve 4500 prim ödeme gün sayısına sahipken veya sadece 7000 prim ödeme gün sayısına sahipken ayrılan sigortalılara ve emekli, malullük, vazife malullüğü aylığı bağlanarak veya toptan ödeme yapılarak ayrılan sigortalılara emekli ikramiyesi ödenebilmesi ilk kez dava konusu kurallar ile mümkün hâle gelmiştir.

Emekli ikramiyesi, çalışma hayatında istikrar ve devamlılığı sağlamak amacıyla ve sosyal devlet ilkesi gereğince yapılan bir ödeme türü olup, anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla emekli ikramiyesinin miktar ve ödenme koşullarını belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisi vardır. Bu itibarla kanun koyucunun, hizmet akdiyle çalışanlar için öngörülen kıdem tazminatı ödenebilmesi koşullarını, dava konusu kural kapsamındaki sigortalıların kamuda geçen çalışmaları için de geçerli kılmasında hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Ödenme koşulları dikkate alındığında emekli ikramiyesi; emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı almaya hak kazanan kamu çalışanlarına, aylıklarında yapılan emekli kesintilerinden bağımsız olarak, çalışmada istikrar ve devamlılığı sağlamak amacıyla ve sosyal devlet ilkesi gereğince yapılan bir ödeme olduğundan asgari sigortalılık süresi belirlenmesi, bu ödemenin niteliğine uygundur. Öte yandan, hizmet akdiyle çalışanlara ödenmekte olan kıdem tazminatı ile benzer hukuki niteliği haiz olan emekli ikramiyesi ödenebilmesi için asgari sigortalılık süresi belirlenmesi ve bu sürenin 15 yıl olarak tayin edilmesi kanun koyucunun takdirindedir. Dava konusu kuralın atıf yaptığı 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendi yürürlüğe girdiği tarihte aynı durumda bulunan kişilerin tamamına uygulandığına ve bu kişiler arasında herhangi bir ayırım yapılmadığına göre dava konusu kural eşitlik ilkesine aykırı değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralların, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 87. ve 153. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU ve Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşe katılmamışlardır.

B- Kanun'un 1. Maddesiyle Değiştirilen, 5434 Sayılı Kanun'un 89. Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlanana, kamuda geçen görevlerinden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden emekli ikramiyesi ödenmesi durumunda ikramiye miktarı düşük kalacağından sosyal hukuk devleti ilkesinin, çalışanların göreve başlama tarihleri, çalışma süreleri ve eğitim düzeylerine göre ödenecek emekli ikramiyesinde farklılık oluşacağından eşitlik ilkesinin ihlal edildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin dava konusu kuralı da içeren üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlanana, ikinci fıkra uyarınca ödenecek emekli ikramiyesinin kamuda geçen her tam fiili hizmet yılı ile sınırlı olarak, bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylığın unsurları göz önünde bulundurularak ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınmak suretiyle ödenmesi

öngörülmektedir. Dava konusu kuralın devamında ise aylığın başlangıç tarihindeki güncel katsayılar dikkate alınarak emekli ikramiyesinin hesaplanacağı belirtilmiş ve böylece kural kapsamında çalışması bulunanların herhangi bir hak kaybına uğramaları engellenmiştir.

Kanun koyucu, dava konusu kural ile farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara, kamuda geçen hizmet süreleri için emekli ikramiyesi ödenmesini öngörmek suretiyle bu kişiler lehine bir düzenleme getirmiştir. Bu nedenle kuralın, sosyal hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, kanun koyucunun, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara, kamuda geçen çalışma süreleri için emekli ikramiyesinin miktarını ve ödenme koşullarını belirleme konusunda, anayasal ilkelere aykırı olmamak, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır.

Kamuda ilgili personel kanunlarına göre çalışmakta iken bu görevlerinden ayrılıp, emekliliğe esas çalışma süresini hizmet akdiyle tamamlayanlar ile kesintisiz olarak kamuda çalışıp emekli olanlar emeklilik keseneğine esas aylık tutarın unsurları (aylık gösterge, ek gösterge, kıdem aylığı, taban aylığı ile emeklilik keseneğine esas oranda emeklilik tazminatı) bakımından hukuken farklı konumdadırlar. Zira kamudaki görevlerinden ayrılarak farklı sosyal güvenlik kurumlarına geçip çalışma sürelerini tamamlayanlar ile çalışma sürelerinin tamamını kamuda geçirenlerin emekli keseneğine esas aylık unsurları farklı olacağından hesaplanacak emekli ikramiyeleri de farklılık arz edecektir. Bu nedenle emekli ikramiyesinin ödeneceği tarih itibarıyla farklı hukuksal konumlarda bulunan çalışanların göreve başlama tarihlerine, çalışma sürelerine ve eğitim düzeylerine göre ödenecek emekli ikramiyesinde farklılık oluşmasında eşitlik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

C- Kanun'un 7. Maddesiyle, 5510 Sayılı Kanun'un 64. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen (d) Bendinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, devletin yerine getirmek zorunda olduğu sağlık hizmetlerinin, dava konusu kural ile Sağlık Bakanlığı yerine sosyal güvenliğin sağlanması amacıyla kurulan Sosyal Güvenlik Kurumuna terk edildiği, ayrıca Kanunla genel çerçevesi belirlenmeden ve temel ölçütleri ortaya konulmadan finansmanı sağlanmayan sağlık hizmetlerini belirleme yetkisinin Sosyal Güvenlik Kurumuna bırakıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8., 56. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5510 sayılı Kanun'un dava konusu kuralı da içeren 64. maddesi, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından finansmanı sağlanmayan sağlık hizmetlerini düzenlemektedir. Dava konusu kuralla, anılan Kanun'un 63. maddesine göre, yöntem, tür, miktar ve kullanım sürelerinin belirlenmesi sonucunda Kurumca, sağlık hizmetlerinden finansmanının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 56. maddesinde, *'Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.*

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.' hükmü yer almaktadır. Buna göre, devletin görevi sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini sağlamak ve bu kurumları denetlemektir.

Anayasa'da sağlık ve tedavi hizmetlerini yürütmek amacıyla oluşturulacak teşkilatın niteliğiyle ilgili herhangi bir belirleme yapılmamış, bu konuda kanun koyucuyu sınırlandıran herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Dava konusu kural, tedavi hizmetlerinin sunulmasına değil, bu hizmetlerin finansmanına ilişkin olup, finansmanı Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanacak sağlık hizmetlerini gösteren 5510 sayılı Kanun'un 63. maddesi kapsamı dışında kalan sağlık hizmetlerinin finansmanının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmayacağını açıklığa kavuşturmak amacıyla ihdas edilmiştir. Kuralla, tedavi hizmetlerinin Sağlık Bakanlığı yerine Sosyal Güvenlik Kurumuna bırakılması söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 56. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 6., 7., 8. ve 123. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

D- Kanun'un 9. Maddesiyle Değiştirilen 5510 Sayılı Kanun'un 68. Maddesinin İkinci Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kural ile öngörülen katılım payının, reçete ve ilaç bedellerinin ilgililere ağır bir yük getirdiği, sürekli ve pahalı nitelik kazanan bu uygulamanın özellikle ekonomik yönden zayıf kesimin sağlığa erişim hakkını engellediği, diğer yandan katılım payı miktarının artırılmasında kullanılan kıstasların belirsiz olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 56. ve 60. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, hastalardan ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi için 2 TL, vücut dışı ortez, protez ve ayakta tedavide sağlanan ilaçlar için kullanılan ilaç bedelinin % 10 ila % 20'si arasında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenecek miktar, ayakta tedavi sonrası reçete verilmesi hâlinde, reçetede yazan üç kalem/kutuya kadar ilaç için 3 TL, ilave her bir kalem/kutu ilaç için 1 TL katılım payı alınması öngörülmüştür. Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumuna, katılım payını; birinci basamak sağlık hizmeti sunucularında yapılan muayenelerde almama ya da daha düşük tutarlarda belirleme veya tekrar birinci fıkranın (a) bendi için belirlenen tutara getirme, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmet sunucularında yapılan muayenelerde ise müracaat edilen sağlık hizmeti sunucusunun yer aldığı basamak, sağlık hizmeti sunucusunun resmi ve özel sağlık hizmeti sunucusu niteliğinde olup olmaması, önceki basamaklardan sevkli olarak başvurulup başvurulmadığı gibi hususları göz önünde bulundurarak on katına kadar artırma ve sağlık hizmeti sunucuları için farklı oranda belirleme yetkisi verilmiştir. Yine Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenecek hastalık gruplarına göre yatarak tedavide finansmanı sağlanacak sağlık hizmetleri için, hizmet bedelinin %1'ine kadar katılım payı alınabilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna yetki verilmiştir.

Sosyal hukuk devletin somut göstergelerinden biri olan sosyal güvenlik hakkının yer aldığı Anayasa'nın 60. maddesinde, '*Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğini sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.*' denilmektedir. Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin

gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak, kişilerin yaşlılık, hastalık, malullük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (26) numaralı alt bendinde tanımlandığı üzere katılım payı, sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için, genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından ödenecek tutarı ifade etmektedir.

Katılım payı, mali bir yükümlülük olmasına rağmen prim gibi, sağlık hizmetini kullanan ve kullanmayandan alınan bir tutar değildir. Kişilerin sigortalılık bilincinin artırılması ve ödemenin baştan yapıldığı durumlarda hizmetin amaca uygun olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla getirilmiş bir uygulamadır. İlgililerin sağlık hizmetinden faydalanmalarını engellemeyecek düzeyde tutulması koşuluyla katılım payı alınması, sağlık harcamalarının devlet üzerindeki mali yükünü azaltmak amacıyla tedavi masraflarının bir kısmının hasta tarafından karşılanmasını sağlamak, hastayı, sağlık koruma masrafları konusunda bilinçli hâle getirmek ve hastayı gereksiz sağlık hizmeti kullanımından vazgeçirmek şeklinde tamamlayıcı amaçlara da hizmet etmektedir.

Sağlık yardımları için sigortalıdan katılım payı alınabileceği hususu, Türkiye'nin onayladığı uluslararası sözleşmelerde de yer almaktadır. Sosyal Güvenliğin Asgari Normlarına İlişkin Uluslararası Çalışma Örgütünün 102 sayılı Sözleşmesi'nin 10. maddesinde, sağlık yardımından faydalananlar veya bunların aile reislerinin, hastalık hâlinde yapılacak sağlık yardımı giderlerine iştirak ettirilebileceği belirtilmekte, bunun ilgiliye ağır bir yük getirmeyecek şekilde tespit edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Avrupa Konseyi çerçevesinde oluşturulan Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'ne göre de sağlık yardımından faydalananların sağlık yardımı giderlerine doğrudan katkıda bulunmaları mümkündür.

Dava konusu kuralla getirilen katılım payı miktar ve oranları sağlık hizmetinden yararlanan kişilerin ödeme durumları göz önünde bulundurularak koruyucu mekanizmalarla desteklendiğinden kişilerin sağlığa erişim hakkını engelleyici nitelikte değildir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletin temel ilkelerinden biri de '*belirlilik*'tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu kanundan açıkça bilebilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Dava konusu kuralda, katılım payı miktar ve oranlarıyla ilgili kullanılan kıstaslarda belirsizlik bulunmamaktadır. Nitekim kanun koyucu, müracaat edilen sağlık hizmeti sunucusunun hangi basamakta yer aldığı, sağlık hizmeti sunucusunun resmi ve özel sağlık hizmeti sunucusu niteliğinde olup olmadığı, bir önceki basamaktan sevkli olarak başvurulup başvurulmadığı gibi hususları göz önünde bulundurarak, katılım payını on katına kadar artırmaya ve sağlık hizmeti sunucuları için farklı oranlarda belirlemeye idareyi yetkili kılmıştır. Dolayısıyla kanun koyucu, dava konusu kuralda temel kıstasları belirlemiş, bilimsel gelişmeler

ve değişen koşul ve durumlara göre, hizmetin gerekleri doğrultusunda, idareye katılım payını kaldırma veya farklı oranlarda belirleme imkânı tanımıştır. Bu nedenle dava konusu kuralın belirsiz olduğu söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 56. ve 60. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

E- Kanun'un 10. Maddesiyle 5510 Sayılı Kanun'un 70. Maddesinin İkinci Fıkrasına Eklenen Cümlelerin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralla, daha önce '*yeşil kart*' verilmek suretiyle sağlık yardımı yapılan muhtaç kişiler, 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesizler ile geçici köy korucularının, sözleşmeli üniversite ve istisnai hâllerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarının genel sağlık sigortalılarından farklı düzenlenip ekonomik yönden zayıf kesimin sağlık hizmetine erişiminin kısıtlandığı, ayrıca dava konusu kural kapsamındakilerin söz konusu sağlık hizmeti sunucularına başvuru koşullarını belirleme yetkisinin idareye bırakılmasının yasama yetkisinin yürütmeye devri niteliğinde olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 6., 7., 8. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralın yer aldığı 5510 sayılı Kanun'un 70. maddesi, hizmet basamakları ve sevk zinciri uygulamalarını düzenlemektedir. Bu maddenin ikinci fıkrasında, sağlık hizmetlerinin sağlanabilmesi için genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sevk zinciri kurallarına uygun hareket etmek zorunda oldukları belirtilmiş, bu cümleden sonra fıkraya dava konusu kural eklenmiştir. Kuralla, 5510 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (3) ve (9) numaralı alt bentlerinde sayılan, daha önce 18.6.1992 günlü, 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca '*yeşil kart*' verilerek devletin sağlık yardımı yaptığı muhtaç kişiler, 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesizler ile 442 sayılı Köy Kanunu uyarınca görevlendirilen geçici köy korucularının, sözleşmeli üniversite ve istisnai hâllerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşulları ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi Sosyal Güvenlik Kurumuna bırakılmıştır.

Anayasa'nın 7. maddesinde, '*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.*' hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Gelişen koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Genel sağlık sigortalıları, prim ödemek veya aylıklarından kesinti yapılmak suretiyle sosyal güvenlik sistemine dâhil olan iştirakçilerdir. Dava konusu kuralda belirlenenler ise sağlık yardımı yapılmak suretiyle genel sağlık sigortası sistemine dahil edilenlerdir. Genel sağlık sigortalıları, prim ödemek veya aylıklarından kesinti yapılmak suretiyle sosyal güvenlik sigortası sistemine katılmakta, bunun yanında müracaat ettikleri sağlık hizmeti sunucusunun yer aldığı basamağa, sağlık hizmeti sunucusunun resmi ve özel sağlık hizmeti sunucu olup olmamasına, bir önceki basamaktan sevkli olarak başvurup başvurmadıklarına bakılarak muayene, reçete ve ilaç katılım payları ödemektedirler. Bu düzenlemenin temel amacı, genel

sağlık sigortalılarının sağlık koruma masrafları konusunda bilinçli hâle gelmeleri ve gereksiz sağlık hizmeti kullanımının engellenmesidir.

Genel sağlık sigortalıları bakımından muayene, reçete ve ilaç katılım payı alınmak suretiyle uygulanan sağlık ekonomisi, kural kapsamındakiler bakımından sözleşmeli üniversite ve istisnai hâllerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarını belirleme yetkisinin idareye bırakılmasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Dava konusu kural kapsamındakilerin gereksiz ve pahalı sağlık harcamalarını denetlemek ve sınırsız hasta talebi ile sağlık hizmeti sunumunu dengeleyebilmek amacıyla, sözleşmeli üniversite ve istisnai hâllerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarına ilişkin olarak idareye düzenleme yetkisi verildiği anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun, sağlık hizmeti sunumu ile sosyal güvenlik sistemini ekonomik bakımdan sürdürülebilir kılmak amacıyla dava konusu kural kapsamındakilerin durumlarındaki özel koşulları gözetmek suretiyle ve sağlığa erişim haklarını engellemek koşuluyla çeşitli tedbirler alınabilmesini sağlamak amacıyla idareye düzenleme yetkisi vermesinde eşitlik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Öte yandan, sağlık hizmeti talep edenlerin sağlığa erişim haklarının engellenmemesi amacıyla 5510 sayılı Kanun'un 67., 68. ve 69. maddelerinde, prim ödeyip ödemediklerine, devletin sağlık yardımı yaptığı kesim içerisinde yer alıp almadıklarına bakılmaksızın sağlık hizmetlerinden hangi usul ve esaslar dahilinde yararlanacakları ayrıntılı bir biçimde gösterilmiştir. Dava konusu kuralla idareye tanınan sözleşmeli üniversite ve istisnai hâllerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşulları ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin bu maddelerdeki ilke ve kurallar çerçevesinde kullanılacağı açıktır. Buna göre, dava konusu kural ile yasama yetkisinin devredildiğinden söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 7. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 6. ve 8. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamıştır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

17.1.2012 günlü, 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un:

1- 1. maddesiyle değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin;

a- İkinci fıkrasında yer alan *"25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak"* ibaresine,

b- Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve"* ibaresine,

c- Dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve"* ibaresine,

2- 7. maddesiyle, 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Kanun'un 64. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendine,

3- 9. maddesiyle değiştirilen 5510 sayılı Kanun'un 68. maddesinin ikinci fıkrasına,

4- 10. maddesiyle 5510 sayılı Kanun'un 70. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümleye,

yönelik iptal istemleri, 8.11.2012 günlü, E. 2012/33, K. 2012/174 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkraya, bende, cümleye ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 8.11.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

17.1.2012 günlü, 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un:

1- 1. maddesiyle değiştirilen, 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin;

a- İkinci fıkrasında yer alan *"25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU ile Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

c- Dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU ile Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 7. maddesiyle, 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Kanun'un 64. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (d) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 9. maddesiyle değiştirilen 5510 sayılı Kanun'un 68. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- 10. maddesiyle 5510 sayılı Kanun'un 70. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlelerin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Engin YILDIRIM'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

8.11.2012 gününde karar verildi.

Esas Sayısı : 2012/33
Karar Sayısı : 2012/174

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- Dava konusu 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan " 25.8.1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak" ibaresi ile dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve " ibaresi Anayasa Mahkemesi'nin 5.2.2009 tarih ve E. 2005/40, K.2009/17 ve 12.5.2011 tarih ve E.2010/81, K.2011/78 sayılı iptal kararları gereğini yerine getirmekten uzak olup; ayrıca kuralların atfı ile öngörülen Emekli Sandığı'na tâbi en az 15 yıllık çalışma süresi öngörülmesi kriteri ölçülü ve adil değildir. Dolayısıyla kuralların Anayasa'nın 2. ve 153. maddelerine uyarlı düştüğü kabul edilemez.

2- Anayasa Mahkemesi'nin aynı konudaki ilk iptal kararında (5.2.2009 tarih ve E.2005/40, K.2009/17) " 2829 sayılı Yasa'da benimsenen sistemle, farklı sosyal güvenlik kuruluşlarındaki hizmet süreleri birleştirilerek emekli olanlara yaşlılık aylığı bağlandığı halde, itiraz konusu ibareyle son defa bağlı olunan sosyal güvenlik kurumuna göre ayırım yapılarak Emekli Sandığı'na tâbi görevlerden emekliye ayrılmayanlara, **5434 sayılı Yasa'ya tâbi çalışma süreleri için emekli ikramiyesi ödenmemesi**, Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olduğu gibi, adil sonuçlar doğurmadığından 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine de aykırıdır" denilmektedir. Anılan kararda emekli ikramiyesi ödenmesi için bir alt çalışma süresinden söz edilmemiş, bilakis Emekli Sandığı'na tâbi tüm sürelerin ikramiye tahakkukunda dikkate alınması gerektiğine işaret edilmiştir.

İptali istenen kurallarla, evvelce 5434 sayılı Kanun'a tâbi olarak çalışmakta iken ikramiye almaksızın statüden ayrılanlara, ancak 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesindeki koşulları sağlamaları halinde ikramiye ödenebileceği hüküm altına alınmaktadır. Diğer bir deyişle vaktiyle kamu görevinde bulunmuş kişilere, bu hizmetleri nedeniyle ikramiye ödenebilmesi, 1475 sayılı İş Kanunu'na tâbi işçinin kıdem tazminatı alabilmesini öngören koşulların gerçekleşmesi durumuna bağlı tutulmuştur. Oysa memuriyet (kamu görevliliği) ile işçilik statüleri birbirinden tamamen farklı iki hukuksal durum olup, ikramiye ile kıdem tazminatının aynı statüde değerlendirilip bunların hak edilme koşullarının birbiri ile irtibatlandırılması doğru değildir. Çünkü, 1475 sayılı Kanun hükümlerine göre hizmet akdiyle çalışanlar ile 657 sayılı Kanun ve diğer personel kanunlarına göre statü hukukuna tâbi çalışanlar arasında haklar, ödemeler, sorumluluklar ve yasaklar ile görevden çekilme ve göreve son vermede hukuksal mânâda niteliksel farklar bulunmaktadır. Öte yandan, iptale konu kuralların

atfı ile 5434 sayılı Kanun'a tâbi çalışma süresinin en az 15 yıl olması halinde ve 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen diğer koşullarında gerçekleşmesi halinde ikramiye ödenebileceği hükmüyle, emekli ikramiyesine müstehak olma koşulları ölçülü olmayan şekilde zorlaştırılmıştır.

3- Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı konusunda 12.5.2011 tarih ve E.2010/81, K.2011/78 sayılı kararda şu saptamaların yapıldığı görülmektedir:

" Anayasa Mahkemesi kararları yayımlanmakla bağlayıcılık özelliği kazandığından, yasama organı aynı konuda farklı bir yasada düzenleme yapsa bile bu kararları etkisiz veya sonuçsuz bırakacak tutum ve davranışlardan kaçınmak ve iptal edilen kuralları yeniden yasalaştırmamak zorundadır. Anayasa Mahkemesi kararlarının sonuçları kadar gerekçeleri de bağlayıcıdır. Çünkü, kararlar gerekçeleri ile bir bütünlük oluştururlar ve bu doğrultuda yasamanın da içinde yer aldığı devletin ve kişilerin etkinliklerinde yönlendirici ve belirleyici olurlar. Bu nedenle yasama organı iptal edilen yasaların yerine yeni düzenleme yaparken kararların gerekçelerini de göz önünde bulundurmakla yükümlüdür. Bir yasa kuralının Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına aykırılığından söz edilebilmesi için, kurallar farklı yasalarda yer almış olsa bile, iptal edilen önceki kuralla içeriği yönünden 'aynı' ya da 'benzeri' olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Burada iki kuralın özdeş olması yetmeyecek, kurallar arasında 'teknik, içerik ve kapsam' bakımından da benzerlik aranacaktır. Teknik içerik ve kapsam bakımından benzerlik, iptal edilen yasa ile yeniden çıkarılan yasanın sözcüğü sözcüğüne aynı olması anlamına gelmez. Çünkü, böyle bir anlayış 153. maddenin son fıkrasındaki kuralı anlamsız ve uygulanmaz kılar. Konu ve kapsam bakımından sözcüklerde farklılıklar olsa bile ikinci yasanın aynı amaç doğrultusunda Anayasa Mahkemesi kararına karşın onu etkisiz kılmak amacıyla çıkarıldığının saptanması, aranan koşulun gerçekleşmiş sayılması için yeterlidir"

Anayasa Mahkemesi'nin emekli ikramiyesi ile ilgili iki kararının gerekçeleri incelendiğinde, 5434 sayılı Kanun'a tâbi geçirilen sürelerin tamamının ikramiye ödenmesinde dikkate alınması gerektiği açıkça anlaşıldığından; bu kez iptal konusu kurallarla getirilen ve 'en az on beş yıl memuriyet hizmet süresi bulunma' koşulunun işaret edilen karar gerekçelerini karşılamadığı ve bu kararlara aykırı düştüğü açıktır.

4- Açıklanan nedenlerle, iptale konu kuralların Anayasa'nın 2. ve 153. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptalleri gerektiği kanaatine vardığımızdan, aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

KARŞIOY GEREKÇESİ

6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle, 5510 sayılı Kanun'un 70. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen, '60. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1), (3) ve (9) numaralı alt bentlerinde sayılanların, Kurumla sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşulları ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir', cümlesinin iptali istenmiştir.

Kural kapsamındakiler primlerinin devletçe ödenmesiyle sosyal güvenlik sistemine dâhil edilen kişiler (eski yeşil kartlılar gibi) olup, bunlardan ilaç, reçete ve muayene katılım payı alınmamakta, ancak bunların özel hastaneler ile üniversite ve araştırma hastanelerinden ulaşılabilir en yüksek düzeyde sağlık hizmeti alabilmesi Sağlık Bakanlığı üçüncü basamak sağlık hizmeti sunucusunda tedavinin sağlanamaması şartına bağlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, bu kişiler doğrudan üniversite hastanelerine veya istisnai hallerde özel sağlık kurumlarına diğer sigortalılar gibi başvuramamaktadır.

Bilindiği üzere, sosyal güvenlik sistemine dâhil olanlar prim veya kesinti şeklinde sisteme katkı sağlamakta, ilaç, reçete ve muayene esnasında katılım payı ödemektedirler. Dava konusu kural kapsamındakiler ise prim ödeme ve katkı yapma gücü olmayan, toplumun iktisadi ve sosyal açıdan en zayıf kesimlerini temsil etmekte olup, sosyal devlet ilkesi gereği devletin yaptığı katkı sayesinde sosyal güvenlik sisteminden ve onun önemli bir parçası olan genel sağlık sigortasından yararlanabilmektedirler.

Kural'ın kişileri gerçekten ihtiyaçları yoksa daha pahalı sağlık hizmeti almaktan vazgeçirme ve gereksiz kullanımı engelleme amacıyla getirildiği görülmektedir. Nitekim Çoğunluk görüşü de buna dayanmaktadır. Çoğunluk, dava konusu kural kapsamındakilerin, 'gereksiz ve pahalı sağlık harcamalarını denetlemek ve sınırsız hasta talebiyle sağlık hizmeti sunumunu dengeleyebilmek amacıyla sözleşmeli üniversite ve istisnai hallerde özel sağlık hizmeti sunucularına müracaat edebilme koşullarına ilişkin olarak idareye düzenleme yetkisi verildiğini,' savunmaktadır. Bu düşünce, prim ve katılım payı ödeyemeyip, sosyal güvenlik sistemi kapsamına alınanların gereksiz yere ileri derecede uzmanlaşmış ve pahalı sağlık hizmetlerinden yararlanmak isteyeceği, kural kapsamında olmayıp, prim ve katılım payı ödeyenlerin ise böyle davranmayarak gereksiz yere pahalı sağlık hizmetlerini kullanmayacağı varsayımına dayanmaktadır. Şüphesiz, bu çok da geçerli bir varsayım değildir.

Kural kapsamındakilerin üniversite hastanesine gidebilmesi, Sağlık Bakanlığı üçüncü basamak sağlık hizmeti sunucunda tedavinin sağlanmaması koşuluna bağlı kılınırken, diğer genel sağlık sigortalılar yönünden üniversite hastanesine veya özel sağlık kurumuna başvuru bakımından herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. Bilindiği üzere, üniversite hastaneleri ileri düzeyde uzmanlaşmış bilimsel bilgi ve beceri sunan sağlık kuruluşlarıdır. Bunlardan yararlanmada toplumun zayıf kesimlerine hizmete erişme anlamında göreceli olarak güçlü toplumsal kesimlere getirilmeyen bir kısıtlama konulması açık bir ayrımcılık örneği olup, Anayasamızın 10. maddesinde vücut bulan eşitlik ilkesine aykırıdır.

Devletin sağlık yardımı yaparak sosyal güvenlik kapsamına aldığı kesim ile diğerleri arasında sağlık hizmeti sunucularına müracaatlarında farklılık oluşturularak adeta iki ayrı genel sağlık sigortalısı statüsü yaratılmıştır. Sisteme mali katkı yapanların ileri derecede uzmanlaşmış pahalı sağlık hizmetlerine herhangi bir kısıtlama olmadan doğrudan erişebilme imkânı varken, zayıf toplumsal kesimler böyle bir imkândan mahrum bırakılmaktadır. Bu, sosyal güvenlik

sistemine iktisadi ve sosyal güçsüzlüklerinden dolayı mali katkı sağlayamayanların, sağlayanlara göre ayrımcı ve dışlayıcı bir muameleye tabi tutulmaları anlamına gelmektedir. Sosyal devlet olduğunu iddia eden bir devlet, ileri düzeyde sağlık hizmetlerine erişim gibi bir konuda güçsüz vatandaşına, 'ben sana mali katkı yaptığım için, diğerleriyle aynı durumda olamazsın' dememelidir. Sağlık hizmeti sunumu ile sosyal güvenlik sistemini ekonomik bakımdan sürdürülebilir kılmak amacıyla idareye düzenleme yetkisi verilmesinde eşitlik ilkesine aykırı bir yön bulmayan Çoğunluk görüşü sosyal devlet ilkesinin esas itibarıyla zayıf olanları korumak için getirildiğini göz ardı etmiştir.

Uluslar arası hukuk da yukarıda söylediklerimizi desteklemektedir. Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 12. maddesinin ilk fıkrası taraf devletleri, *herkesin ulaşılabilir en yüksek düzeyde sağlık standartlarından yararlanması* (vurgu eklenmiştir) hakkını tanımakla yükümlü tutmuştur. Bu Sözleşmeyi denetlemekle görevli olan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi sağlık hakkıyla ilgili 14 No'lu Genel Yorumunda, 'ulaşılabilir en yüksek düzeyde sağlık standartları' kavramını, 'sağlık hakkı çeşitli tesislerden, ürünlerden, hizmetlerden ve ulaşılabilir en yüksek düzeyde sağlık standartlarının gerçekleştirilmesi için gerekli koşullardan yararlanma hakkı olarak anlaşılmalıdır' şeklinde tanımlamıştır. Komite'ye göre *sağlık tesisleri, mal ve hizmetlerinin ayrımcılık olmaksızın herkesin erişimine, özellikle de genel nüfusun en savunmasız veya dışına itilmiş kesimlerine hem hukuken hem fiilen açık olması* (vurgu eklenmiştir) gerekmektedir (www.ihop.org.tr/dosya/ESKHS/ESKHS14.doc, para.43, erişim tarihi 11.9.2013).

Bunlara ek olarak, 1961 tarihli 'Avrupa Sosyal Şartı' ve 1996 tarihli 'Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'da, *herkesin ulaşılabilir olası en yüksek sağlık standartlarından* (vurgu eklenmiştir) faydalanmasını sağlayacak herhangi bir önlemden yararlanma hakkı vardır', hükmünü içermektedir.

Anayasamızın 2. maddesi *sosyal hukuk* devleti ilkesine yer verirken, 10. maddesinde de *hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı ve devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine* (vurgu eklenmiştir) uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları ifade edilmektedir.

İptali istenen düzenleme sağlık hizmetinden yararlananlar arasında, hizmete mali katkı yapıp, yapmadan hareket ederek zayıf toplumsal kesimler aleyhine ayrımcılık yapılmasına neden olmaktadır. Hizmetin gereklerinden kaynaklanmayan bu durumun, kural kapsamında olanların, olmayanlara göre ileri düzeyde uzmanlaşmış sağlık tesisleri, ürünleri ve hizmetlerine erişiminde bir kısıtlılık yaratarak ayrımcılığa neden olduğu gerekçesiyle Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üye

Engin YILDIRIM